

Світлана ЛЕНСЬКА

доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, Україна, 36003

ORCID: 0000-0002-9061-2777

svlenska@ukr.net

Бібліографічний опис статті: Ленська, С. (2022). Роман В. Єрмоленка «Ловець океану. Історія Одиссея» як філософський сиквел гомерівського епосу. *Folia Philologica*, 4, 51–57, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/4/7>

**РОМАН В. ЄРМОЛЕНКА «ЛОВЕЦЬ ОКЕАНУ. ІСТОРІЯ ОДИССЕЯ»
ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ СІКВЕЛ ГОМЕРІВСЬКОГО ЕПОСУ**

У статті досліджено філософський простір роману В. Єрмоленка «Ловець океану», створеного як продовження (сиквел) відомого античного героїчного епосу «Одіссея». З'ясовано особливості трансформації міфологічно-образного матеріалу у сучасній українській літературі. Метою статті є розкриття своєрідності змістової трансформації гомерівського епосу, поглиблення ідейного змісту роману та напрями осучаснення міфологічного образу Одиссея. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення низки завдань, зокрема: 1) з'ясувати функції міфологічного образу Одиссея, жіночих образів у сучасному романі; 2) окреслити філософську проблематику твору; 3) визначити особливості трансформації традиційного художнього матеріалу в літературі постмодернізму. Стаття базується на порівняльному методі, також застосовано методу філологічного аналізу тексту. Наукова новизна статті полягає в уточненні жанрової природи роману В. Єрмоленка. Оскільки подорож Одиссея, втілена в гомерівському епосі, відображує його численні пригоди від зруйнованої Трої до берегів рідної Итаки, а в романі В. Єрмоленка розгортається подорож-спокута від спаленої Итаки до поваленої Трої, серед дослідників та рецензентів усталася думка про віднесення «Ловця океану» до жанру травелогу. Однак у статті наведені аргументи на користь визначення жанру роману як сиквела. У висновку статті наголошується, що роман українського письменника розпочинається майже там, де завершується гомерівський епос, але смислове поле твору В. Єрмоленка значно розширює. Також письменник психологічно достовірно розкриває низку жіночих образів (Пенелопа, Навсікаї, Каліпсо, Цирцеї), любовно-еротичний складник роману доповнює глибокими роздумами про кохання, зраду, щастя, прощення, спокуту та інші морально-етичні категорії. «Ловець океану» є одним із нечисленних зразків жанру сиквелу в українській літературі. Автор переносить ідейно-смисловий акцент із зовнішнього сюжету у внутрішній світ героїв. Відбувається дегероїзація образу Одиссея. Натомість поглиблюється внутрішня мотивація його поведінки та відбувається глибоке переосмислення вчинків і дій персонажа з гуманістичного погляду.

Ключові слова: роман, сиквел, гомерівський епос, філософська проблематика, Одиссей, Пенелопа, міф.

Svitlana LENSKA

Doctor of Science (Philology), Associate Professor, Professor at the Department of Ukrainian Literature, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ostrohradskyi street, 2, Poltava, Ukraine, 36003

ORCID: 0000-0002-9061-2777

svlenska@ukr.net

To cite this article: Lenska, S. (2022). Roman V. Yermolenka “Lovets’ okeanu. Istorija Odissey” yak filosofs’kyu sikvel homerivs’koho eposu [V. Yermolenko’s novel “The Ocean Catcher. The Story of Odysseus” as a philosophical sequel to the Homeric epic]. *Folia Philologica*, 4, 51–57, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/4/7>

**V. YERMOLENKO’S NOVEL “THE OCEAN CATCHER. THE STORY
OF ODYSSEUS” AS A PHILOSOPHICAL SEQUEL TO THE HOMERIC EPIC**

The article investigates the philosophical space of V. Yermolenko’s novel “The Ocean Catcher”, created as a continuation (sequel) of the well-known ancient heroic epic “Odysseus”. The peculiarities of the transformation of mythological and figurative material in modern Ukrainian literature are examined. The purpose of the article is to clarify the originality

of the content transformation of the Homeric epic, ways of deepening the ideological content of the novel, and ways of modernizing the mythological image of Odysseus. The realization of the set purpose involves addressing a number of tasks, including: 1) clarifying the functions of the mythological image of Odysseus and of the female characters in the contemporary novel; 2) outlining the philosophical issues addressed in the work; 3) identifying the peculiarities of transforming traditional artistic material in postmodern literature. The article is based on the comparative method, and the method of philological analysis of the text is also applied. The scientific novelty of the article lies in clarifying the genre of V. Yermolenko's novel. It is widely believed among researchers and reviewers that "The Ocean Catcher" can be categorized as a travelogue, as it portrays a journey of atonement from the burnt Ithaca to the fallen Troy, paralleling the adventures of Odysseus in the Homeric epic. However, the article provides arguments in favor of defining the genre of the novel as a sequel. In conclusion, the article emphasizes that the Ukrainian writer's novel begins almost where the Homeric epic ends, but V. Yermolenko significantly expands the semantic scope of the work. The writer also portrays a range of female characters (Penelope, Nausicaa, Calypso, Circe) with psychological authenticity. The romantic and erotic element of the novel is complemented by profound reflections on love, betrayal, happiness, forgiveness, atonement, and other moral and ethical categories. "The Ocean Catcher" is one of the few examples of a sequel genre in Ukrainian literature. The author transfers the ideological and thematic focus from the external plot to the inner world of the characters. The image of Odysseus is deheroized. Instead, the internal motivation of his behavior is deepened, and a profound reassessment of his actions takes place from a humanistic perspective.

Key words: novel, sequel, Homeric epic, philosophical problems, Odysseus, Penelope, myth.

Актуальність проблеми. Сучасний літературний процес в Україні характеризується художнім осмисленням важливих онтологічних, морально-етичних та аксіологічних проблем, що відбувається із залученням міфологічного, біблійного та іншого традиційного матеріалу, який поглиблює та увиразнює смисловий простір творів. Зразком такого переосмислення міфічного образу Одиссея в українському художньому дискурсі є роман філософа, публіциста й письменника Володимира Єрмоленка «Ловець океану», що вийшов у «Видавництві Старого Лева» 2017 року.

Одним з аспектів функціонування традиційного сюжетно-образного матеріалу є деконструкція й ідейна переакцентуація смислових структур міфу залежно від художніх завдань письменника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вихід дебютного роману відомого філософа був очікуваним та викликав низку позитивних рецензій, зокрема І. Ніколайчук (Ніколайчук, 2017), Г. Улюри (Улюра, 2017), А. Гай (Гай, 2017), Д. Попіль (Попіль, 2018) та ін. У цих рецензіях відрефлексовані особисті враження критиків щодо змістового та формального складників твору. А. Заклецький акцентує на тому, що «ця книга не про подвиги та вбивства, не про хитрощі та інтриги. Це книга про подорож у себе самого, у нетрі почуттів, у розлуку, біль, радість, кохання, відчай та надію. Історія сповнена алегорій та символів, спогадів та кодів. Про кохання, про зраду, про ненависть, про душевні страждання, про мандри та пошуки, пошуки перш за все самого себе» (Заклецький, 2017). Більш глибокі сенси вда-

лося відчитати в романі Г. Врублевській, яка вважає, що «неможливість почати життя спочатку, неможливість повернутися і негнучкість часу – ось про що справжня історія Одиссея» (Врублевська, 2017). Свої розмисли й враження критикиня завершує дещо несподіваним висновком: «Одісей повертається до Трої не задля спокути, як йому здається на початку, і не заради того, щоб відбудувати власноруч зруйноване місто. Він повертається, аби, відновивши його, знову вийти на стежку війни» (Врублевська, 2017).

У своїй рецензії О. Коцарєв слушно відзначає: «Переробляючи праісторію, письменник не позбавив її власне міфологізму як такого. «Ловець океану» сповнений архетипів, у ньому присутня виразна імітація космогонії, сентенції у стилі стародавніх мудрошів, не кажучи вже про складні структури стосунків між людьми, богами та іншими істотами» (Коцарєв, 2017).

Серед стильових та жанрових особливостей «Ловця океану» всі рецензенти й дослідники відзначають філософську узагальненість та деяку абстрагованість тексту, що знайшла відбиток в афористичності письма.

Предметом зацікавлення Т. Гребенюк стала наративна структура роману (Гребенюк, 2018). Дослідниця Г. Косарева розглядає роман В. Єрмоленка серед зразків сучасних тревелогів (Косарева, 2018), а критик О. Коцарєв переконаний, що «багато хто отримає задоволення від книжки. Книжки, яку можна сприймати і в пригодницько-мандрівному контексті, і як річ любовно-психологічну, і, нарешті, як учену деконструкцію засадничого міфу європейської культури (досі в нашій літературі,

здається, так виразно не деконструйованого)» (Коцарев, 2017).

Однак роман В. Єрмоленка не лише продовжує жанр подорожей, але й репрезентує рідкісний для сучасної української літератури зразок жанру сіквела з відверто розгорнутим філософським дискурсом. У такому ракурсі твір розглядається вперше.

Мета дослідження полягає в розкритті філософської глибини роману В. Єрмоленка «Ловець океану» як зразка жанру сіквела.

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейська міфологія є невичерпним джерелом для створення різноманітних інтерпретацій у сучасній літературі – від жанру фентезі до антиутопій. Такі безмежні смислові можливості закладені у самій природі міфу. Як слушно зазначив Я. Поліщук, «Міф... універсальний культурний феномен, значення якого виходить поза конкретні часові виміри, проте в кожен епоху інсталується в духовних координатах часу як первісний код символів, смислів, світоглядних уявлень чи, за узвичаєним у науці терміном, архетипів» (Поліщук, 2002: 46).

Міфологічні образи і сюжети нерідко стають джерелом створення різноманітних переспівів, алюзій, цитувань, ремінісценцій тощо на рівні художнього прийому, а також дають поштовх до складання різноманітних вторинних текстів – продовжень, рімейків, мешап-романів тощо. Особливо цікавим, на наш погляд, є жанр сіквела (sequel), тобто твору, заснованого на сюжеті іншого відомого твору.

Визначення сіквела відсутнє у «Літературознавчій енциклопедії», «Лексиконі загального і порівняльного літературознавства» та інших фахових джерелах, проте об'єктивно жанр існує, тож скористаємося таким робочим тлумаченням поняття: «Сіквел – художній твір (книга, фільм або який-небудь інший твір мистецтва), який за сюжетом є продовженням іншого відомого твору, побудований на персонажах з нього» (slovnuk.ua). Найчастіше цей термін застосовується до кінопродукції, однак поступово поширюється на інші види мистецтв – літературу, відеоігри тощо. В українській літературі, на відміну від світової, сіквели трапляються нечасто. Чи не єдиний приклад, що відразу спадає на думку, – роман А. Сокола «Аглая», створений як продовження відомого,

хоча й досі сповненого загадок, роману М. Хвильового «Вальдшнепи».

Гомерівський епос став джерелом для створення низки творів, зокрема М. Етвуд «Пенелопіада», К. Вольф «Кассандра», Л. Кларка «Повернення з-під Трої» та ін. Авторі актуалізують ті чи інші образи Троянського циклу міфів. З образом Одиссея тісно пов'язані сюжети про щасливий порятунок від циклопа Поліфема та про троянського коня. В епічних поемах «Іліада» й «Одіссея» склався психологічний портрет царя Ітаки – хитрого, винахідливого трікстера, мужнього й відважного в бою, охочого до військових трофеїв, не надто розбірливого в засобах досягнення мети.

З-поміж інших учасників облоги Трої Одиссей вирізнявся розумом і кмітливістю. Навіть дружину, що стала символом подружньої вірності, Пенелопу, він виграв у змаганні з бігу, ошукавши більш сильних учасників. Саме завдяки красномовству й хитрості Одиссею вдавалося вийти переможцем із численних випробувань долі та уникнути гніву богів. Однак через гнів морського бога Посейдона Одиссей змушений був після загибелі Трої ще довгих десять років блукати світами. Розлука з дружиною обтяжувала героя, проте кількість названих в античній міфології дітей воїна й мандрівника від різних богинь і земних красунь наводять на думку про те, що він не надто переймався проблемою повернення і мав певну пристрасть до вродливих жінок. Натомість вірна Пенелопа двадцять років чекала коханого, хоча й зрадливого чоловіка, мужньо тримаючи оборону від нав'язливих женихів, котрі прагнули захопити владу на острові. Вона також виявила неабияку кмітливість і хитрощі, аби врятувати сина Телемаха від неминучої смерті у разі її другого одруження та заснування нової династії. Гомерівський епос закінчується щасливо: Одиссей нарешті повернувся додому, у поєдинку довів свої права на трон, поціливши однією стрілою крізь кільця дванадцяти поставлених у ряд сокир, помстився зажерливим непроханим гостям і воз'єднався з родиною.

Зовсім іншу історію розгортає перед читачем В. Єрмоленко. Створюючи продовження античної історії, письменник-філософ ставив за мету дати відповіді на низку важливих світоглядних, морально-етичних та аксіологічних питань. Якщо в античному прототексті,

заснованому на міфології, важливішою була *дія* (action), то у сіквелі ХХІ століття на перший план виходить *ставлення героя до подій, оцінка власних вчинків* (reflection).

Найбільш глобальною та визначальною у долях усіх персонажів «Ловця океану» є проблема *війни і миру*. У гомерівському епосі похід царя Ітаки до стін Трої мотивується досить просто: свого часу правителі дрібних грецьких островів і міст уклали військовий договір, присягнули на вірність спартанському царю Менелая, тож у троянський похід їх покликав обов'язок. З античного тексту відомо, що хитромудрий Одиссей не мав бажання покидати рідну землю, розлучатися з коханою дружиною і новонародженим сином. Він навіть імітував божевілля, аби уникнути виконання угоди, але даремно. Таким чином, Одиссей покинув рідний дім на довгих десять років.

У «Ловці океану» у внутрішньому мовленні головного героя виражене неприховане невдоволення, що він був змушений покидати батьківщину, сім'ю задля егоїстичних інтересів спартанського царя: «Колись він переконав мене йти з ним на ту війну – війну через жінку, через його жінку, через Гелену, яка принесла нам стільки страждань».

Він тепер із Геленою, мій друг Менелай, він повернув її з Трої, він забрав її у Париса, він перевернув увесь світ догори ногами, щоб відновити свій маленький зв'язок, свій маленький світ. Але я через нього лишився ні з чим. Я лишився з чорним стовбуром, який колись квітнув щороку і дарував мені солодкі плоди» (Єрмоленко, 2017: 9).

Якщо в гомерівському епосі образ Одиссея героїзований – саме він хитрощами зумів перемогти троянців, сконструювавши дерев'яного коня, то у сучасному романі він сам собі докоряє, що він перетворився на вбивцю й злочинця: «Я зруйнував Трою, і тисячі людей залишилися без того, що вони люблять. Гектор помер, Пріам став жебраком, Гелену забрав Менелай, чоловік, від якого пахне минулим» (Єрмоленко, 2017: 10). Цар Ітаки зовсім не пишається перемогою, адже вона не принесла щастя жодному з учасників конфлікту. Війна зруйнувала все – родинні, особисті, соціальні зв'язки. Це особливо виразно виявилось у момент повернення переможця додому: син подався світ за очі шукати батька, Пенелопа пішла служити

в храм Діоніса, батько збожеволів і не впізнав сина, родинне гніздо спалене, господарство зруйноване. Отже, перемога у війні принесла особисту поразку Одиссею.

Потім ще довгих десять років цар Ітаки блукав світом, поки повернувся додому – ці мандри й пригоди відображені в Гомеровій «Одіссей». Насправді відстані між грецькими островами невеликі, тобто такий тривалий шлях додому зумовлений, вочевидь, небажанням головного героя повертатися, хоча, звичайно, античний співець обґрунтував це гнівом та інтригами бога морів Посейдона.

В. Єрмоленко моделює свого героя як рефлексуючу особистість. Тому Одиссей усвідомлює свої провини перед дружиною, перед жінками (смертними і богинями), в яких він подовгу гостював, перед своїми бойовими товаришами, врешті перед троянцями, які втратили квітуче місто й перетворилися на жебраків.

Відчуття провини спонукає головного героя пройти свій шлях *спокути*, причому це не разовий вчинок, а певний процес. В. Єрмоленко психологічно точно зображує етапи визрівання цього рішення: емоційна реакція (гнів, образа) – прийняття – усвідомлення своєї провини – каяття – готовність спокутувати гріх: «Я стояв перед своїм зруйнованим домом і поволі розумів, яке страшне покарання впало на мене. ...Бо я зрадив свій світ. Бо покинув його без особливих причин, проміняв його на примару, на чужу війну проти далекої Трої, на чужу славу» (Єрмоленко, 2017: 7); «Я закохав Навсікаю в себе, але потім пішов від неї у море. Я покинув її, щоб ніч самотності розривала її. Де тепер її серце? Хто врятує її від хижака?»

Я віддав своє кохання Цирцеї та Каліпсо – і лишив Пенелопу без чоловіка, а Телемаха без батька. Чи захочуть вони мене бачити? Так, але тільки для того, щоб плюнути мені в обличчя.

Боги карали мене, насилали на мене бурі, позбавляли мене пам'яті, вбивали моїх воїнів – але тільки тому, що я образив їх. Ніхто не прийшов до мене і не сказав: Одиссею, ти винен перед тими, кого любив, перед тими, хто не заподіяв тобі нічого злого. Ось твоє покарання, пройди його від початку до кінця, випий цю чашу до дна» (Єрмоленко, 2017: 10).

Проблема спокути в романі тісно пов'язана з проблемою *пам'яті*. Структурно роман «Ловець океану» складається з 15 розділів,

причому реверсивний шлях від Ітаки до зруйнованої Трої лежить водночас у двох площинах – фізичній та метафізичній. Зустрічі із сиренами, з ніжною царівною феаків Навсикаєю, німфою Каліпсо, чарівницею Цирцеєю, здатною перетворювати людей на тварин, відображені у подвійних розділах: спочатку головний герой пригадує їхні стосунки, а потім намагається виправити помилки і заслужити прощення. Значну частину твору займають чуттєво-еротичні сцени, виписані цілком в античному стилі культу тілесності, замилювання красою й досконалістю жіночого тіла, однак принаймні три любовні історії (з Навсикаєю, Каліпсо і Цирцеєю) відбивають серйозні комунікативні й психологічні проблеми між партнерами, оскільки всі мають негативні наслідки для жінок. Красномовство Одиссея приваблює юних красунь, чуттєві насолоди перетворюють їх на рабинь головного героя, а потім він їх безжалюбно кидає, що призводить до глибоких психологічних травм і навіть до суїцидальних спроб. Тобто у романі «про війну і кохання», власне, справжнього кохання й немає, а має місце любовна залежність жінок та маніпулятивна поведінка чоловіка. На щастя, всі героїні виходять із глибокої кризи, хоча й зазнаючи втрат: після невдалої спроби кинутись зі скелі Навсикая була врятована богом вітру Евром, у серці Каліпсо пристрасть перетворилася на журливу ніжність, а Цирцея змогла звільнитися від прокляття невпізнання й забуття, насланого богами, з допомогою чарівної квітки. Зустрічаючись із кожною з колишніх коханок, Одиссей намагався вимолити прощення.

Поняття пам'яті переплітається в «Ловці океану» з поняттям *щастя*: «Щастя – це пам'ять про те, що з'єднує тебе з іншим. Що з'єднує тебе лише з ним одним. Щастя – це зв'язок, твій єдиний, особливий зв'язок, якого більше ні в кого немає» (Єрмоленко, 2017: 64). Власне, такого зв'язку в царя Ітаки і не було. Маючи любовні пригоди, уникнувши смерті під час троянського походу, Одиссей так жодного разу і не пізнав щастя. Прикметно, що, зраджуючи вірній Пенелопі безліч разів, Одиссей мріяв про затишне родинне гніздечко. Він відчув справжній біль, лише втративши дружину. Нещасна жінка, яка в Гомеровому епосі стала символом подружньої вірності, мусила докладати надзусиль, аби протистояти десяткам зажерливих женихів, які

прагнули шлюбу з нею лише з меркантильною метою – стати володарем Ітаки. До того ж жінка добре усвідомлювала, що смертельна небезпека чатує на її єдиного сина, адже будь-хто міг убити його, аби перервати династію.

У романі В. Єрмоленка образ Телемаха практично відсутній, а трагедія Пенелопи виписана досить яскраво. Сучасний письменник подає власну версію розгортання подій: на відміну від Гомерового хепіенду, Одиссей знаходить лише пожарище на місці свого житла. Пророк Тиресій під час перебування героя в царстві мертвих пояснює рішення Пенелопи залишити Ітаку: «Пенелопа втомилася чекати, Одиссею. Настає мить, коли крапля, що падає в амфору, наповнену по вінця водою, перевертає її» (Єрмоленко, 2017: 85). Наративна структура роману «Ловець океану» поєднує «голос» Одиссея з «голосами» інших героїнь, що більш повно репрезентують ставлення різних персонажів до тих чи інших подій, а також утілює «чоловічий» і «жіночий» погляди на них. Ось як вона пояснює своє рішення: «Ненавість від того, що він не прагнув повернутися до мене»; «Він не мчав до мене, він не долав перепон, не молив богів, щоб дістатися Ітаки, він давав себе ошукати, він хотів красивих примар, – але тільки не мене» (Єрмоленко, 2017: 101–102).

До Пенелопи дійшли чутки про походеньки її чоловіка. Тихе кохання, яке вона відчувала, поволі згасало, а його місце у серці мужньої жінки займала пекуча образа. Після двадцяти років даремного чекання вона вирішила піти. Від загибелі жінку врятував бог Діоніс (можливо, це іронічний натяк на те, що *in vino veritas* як засіб психологічного порятунку). Поволі душа жінки відроджується, але Одиссей втратив її назавжди, про що свідчить їхня зустріч лише уві сні.

Застосовуючи сучасну термінологію, в Одиссея у романі В. Єрмоленка великі проблеми з комунікацією. Йому довелося чимало пережити, щоб зрозуміти просту істину: все в житті взаємопоєднане причинно-наслідковими зв'язками, і якщо хочеш бути почутим, навчись слухати інших.

Те, що автор за фахом філософ, відчувається у діалектичному принципі побудови афоризмів, яких у творі велика кількість. Деякі покликають до дискусії, але загалом слід констатувати, що афористичність – стильова ознака роману «Ловець океану»: «Життя – як дуга лука.

Кінці її – твої точки опори. Вони ніколи не зустрінуться, вони завжди по різні боки океану, як чорне та біле. Вони – твоя суперечність. Але ти не можеш без неї жити. Кожен із нас розділений навпіл. Дві половини, два полюси, два бажання, два шляхи, що йдуть у протилежних напрямках. Лише тятива їх примирить»; «Шлях до себе самого лежить через безодню. Ти мусиш пливати, ти мусиш стрибнути, ти мусиш летіти, щоб знайти самого себе» (Єрмоленко, 2017: 116).

Афоризми торкаються питань життя/смерті, буття/небуття, любові/ненависті, вірності/зради, провини/спокути та багатьох інших, причому всі ці категорії не розглядаються як викінчені й застигли, а як взаємопроникні.

На відміну від гомерівського епосу, кінцівка роману «Ловець океану» залишається відкритою. Хоча Одисей повертається до зруйнованої ним Трої і намагається відновити її, читач розуміє, що це йому не вдасться повною мірою, адже головний герой слушно говорить, що неможливо потрапити в ту точку чи той момент, що минув. Справді, він зустрів в Аїді віщунку Кассандру, яка вже не воскресне, як і цар Пріам та інші герої Трої. Стіни міста можна відновити, але зник його дух.

Твір В. Єрмоленка насичений символами: купа попелу на місці, «де росло наше з Пенелопею дерево, – дерево, навколо якого я будував свій дім, навколо якого я будував увесь свій світ» (Єрмоленко, 2017: 7) символізує зруйноване родинне життя головного героя. Це дерево, згадане у гомерівському епосі, має також проєкцію на образ світового дерева, оскільки Одисей, смертна людина (уособлює середній ярус), вільно спілкується з богами (верхній ярус) і може відвідувати царство Аїда (нижній ярус).

Однією з центральних у творі є міфологема води. Вона реалізується в різних образах: сліз, які проливають жінки, Одисей, навіть боги (символ втрати, жалю, каяття тощо), водоспаду (мотив внутрішнього відродження, відновлення гармонії), моря (стихія Посейдона, символ межі, подорожі, шляху, випробувань

тощо) і нарешті Океану, винесеного в заголовок роману, що символізує один із першопочатків Всесвіту й життя.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В українській літературі наразі обмаль зразків жанру сіквела, тому вони викликають інтерес читачів і фахівців. В образах Одисея, Пенелопи та інших персонажів роману «Ловець океану» В. Єрмоленко здійснив вдалу спробу не стільки осучаснити міфологічний матеріал, скільки дати відповіді на важливі вічні питання буття: обов'язку людини, сенсу життя, взаємин між людьми, добра і зла. Філософські проблеми, порушені в романі, реалізуються у формі саморефлексій головного героя, а також у значній кількості афоризмів, розсипаних у тексті.

Відштовхуючись від гомерівського епосу, В. Єрмоленко створює продовження сюжету, осучаснює персонажів, насичує роман важливими філософськими проблемами. У всіх рецензіях на твір відзначається мотив реверсивних мандрів головного героя. Це підтверджується розвитком сюжету, але, на нашу думку, тут також проглядається алюзія на новозавітну притчу про блудного сина. Таким грішником у тексті є Одисей, який проходить важкий внутрішній шлях каяття і спокути.

На відміну від античного прототексту, який завершується щасливою розв'язкою (відновлення прав царя Ітаки, помста кривдникам-женихам, возз'єднання з Пенелопею і Телемахом), у романі «Ловець океану» кінцівка залишається відкритою, але відновлення стосунків з дружиною малоімовірно, Одисей залишає напівбожевільного старого батька на батьківщині, а сам намагається відбудувати Трою.

Більшість рецензентів розглядає роман В. Єрмоленка як зразок травелогу, в якому відбувається деконструкція вічного образу. На нашу думку, роман є зразком сіквела, де замість зовнішнього пригодницького сюжету відбувається переакцентуація на внутрішній зміст твору. У «Ловці океану» порушені важливі філософські проблеми, які викладені у стилізованому під античну поетику тексті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Врублевська Г. Володимир Єрмоленко. Ловець океану. Історія Одисея. *Критика*. 2017. Рік XXI, число 11–12 (241–242). URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/lovetz-oceanu-istoriya-odissey>. (дата звернення: 05.09.2022).
2. Гай А. «Ловець океану» Єрмоленка, або Сонце, море і сіль сліз спокути (відео). *Друг читача*. 05.05.2017. URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/49446/> (дата звернення: 05.09.2022).

3. Гребенюк Т. Наративні форми репрезентації внутрішнього світу героя в романі Володимира Єрмоленка «Ловець океану. Історія Одісея». *Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства*. Ужгород, 2018. Вип. 23. С. 90–94.

4. Єрмоленко В. Ловець океану. Історія Одісея: роман. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 216 с. URL: <https://moreknig.org/proza/istoricheskaya-proza/9186-lovec-oceanu-storya-odsseya.html>. (дата звернення: 01.09.2022).

5. Заклецький А. Внутрішня Одісея, або Океан Єрмоленка. *Остання барикада*. 2017. URL: <https://obarykada.com/chasopys/ocean-yermolenka/> (дата звернення: 01.09.2022).

6. Косарева Г.С. «Новий Одиссей»: деконструкція моделі мандрівника і воїна (на матеріалі роману Володимира Єрмоленка «Ловець океану: історія Одісея»). *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*. 2018. Том 316 № 304. С. 39–43.

7. Коцарев О. Міф про Одісея: українська деконструкція. Володимир Єрмоленко представив роман «Ловець океану». *День*. 15 червня 2017. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chytayte/mif-pro-odsseya-ukrayinska-dekonstrukciya>. (дата звернення: 08.09.2022).

8. Ніколайчук І. «Ловець океану» Єрмоленка: страшенно близький і неймовірно далекий Одиссей : рецензія. *Читомо*. 01.08.2017. URL: <http://archive.chytomo.com/news/lovec-oceanu-yermolenka-strashenno-blizkij-i-nejmovirno-dalekij-odssej>. (дата звернення: 08.09.2022).

9. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2002. 392 с.

10. Сіквел. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=сіквел> (дата звернення: 08.09.2022).

11. Улюра Г. Дефіцит сюжетів: як читають письменники. URL: https://ukr.lb.ua/culture/2017/07/04/370609_defitsit_syuzhetiv_yak_chitayut.html (дата звернення: 08.09.2022).

REFERENCES:

1. Vrublevska, H. (2017). Volodymyr Yermolenko. Lovets okeanu. Istoriiia Odisseia [Volodymyr Yermolenko. The Ocean catcher. The story of Odysseus.]. *Krytyka – Critique*. 11–12 (241–242). Retrieved from: <https://krytyka.com/ua/reviews/lovec-oceanu-istoriya-odsseya> [in Ukrainian].

2. Hai, A. (2017). “Lovets okeanu” Yermolenka, abo Sontse, more i sil sliz spokuty (video) [“The Ocean Catcher” by Yermolenko, or the Sun, sea and salt of tears of redemption (video)]. *Druh chytacha – Friend of the reader*. 05.05.2017. Retrieved from: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/49446/> [in Ukrainian].

3. Hrebenuk, T. (2018). Naratyvni formy reprezentatsii vnutrishnoho svitu heroia v romani Volodymyra Yermolenka “Lovets okeanu. Istoriiia Odisseia”. [Narrative forms of representation of the inner world of the hero in Volodymyr Yermolenko’s novel “The Ocean catcher. The story of Odysseus”]. *Suchasni problemy movoznavstva i literaturoznavstva – Modern problems of linguistics and literary studies*. 23, 90–94 [in Ukrainian].

4. Yermolenko, Volodymyr (2017). *Lovets okeanu. Istoriiia Odisseia* [“The Ocean catcher. The story of Odysseus”]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva [in Ukrainian].

5. Zakletsnyi, A. (2017). Vnutrishnia Odisseia, abo Okean Yermolenka [Inner Odyssey, or Yermolenko’s ocean]. *Ostannia barykada – The last barricade*. Retrieved from: <https://obarykada.com/chasopys/ocean-yermolenka/> [in Ukrainian].

6. Kosarieva, H.S. (2018). “Novyi Odissei”: dekonstruktsiia modeli mandrivnyka i voina (na materialii romanu Volodymyra Yermolenka “Lovets okeanu: istoriiia Odisseia”) [“The New Odysseus”: deconstruction of the traveler and warrior model (based on the novel “The Ocean Catcher: The Story of Odysseus” by Volodymyr Yermolenko)]. *Naukovi pratsi. Filohohiia. Literaturoznavstvo – Scientific works. Philology. Literary studies*. Vol. 316 № 304, 39–43 [in Ukrainian].

7. Kotsarev, O. (2017). Mif pro Odisseia: ukrainska dekonstruktsiia. Volodymyr Yermolenko predstavyyv roman “Lovets okeanu” [The myth of Odysseus: Ukrainian deconstruction. Volodymyr Yermolenko presented the novel “The Ocean Catcher”]. *Den. – Day*. 15.06. Retrieved from: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chytayte/mif-pro-odsseya-ukrayinska-dekonstrukciya> [in Ukrainian].

8. Nikolaichuk, I. (2017). “Lovets okeanu” Yermolenka: strashenno blyzkyi i neimovirno dalekyi Odissei [Yermolenko’s “The Ocean Catcher”: terribly close and incredibly far Odysseus: a review]. *Chytomo. – Let’s read*. 01.08.2017. Retrieved from: <http://archive.chytomo.com/news/lovec-oceanu-yermolenka-strashenno-blizkij-i-nejmovirno-dalekij-odssej> [in Ukrainian].

9. Polishchuk, Ya. (2002). *Mifolohichniy horizont ukrainskoho modernizmu [Mythological horizon of Ukrainian modernism]*. Ivano-Frankivsk: Lileia [in Ukrainian].

10. *Sikvel [Sequel]*. Retrieved from: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=сіквел> [in Ukrainian].

11. Uliura, H. (2017). *Defitsyt siuzhetiv: yak chytaiut pysmennyky [Plot Shortage: How Writers Read]*. Retrieved from: https://ukr.lb.ua/culture/2017/07/04/370609_defitsit_syuzhetiv_yak_chitayut.html [in Ukrainian].